

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Jus Canonicum Practice Explicatum, Seu Decisiones Casuum

Ad Singulos Decretalium Gregorii Papæ IX. Titulos, & ad consuetum
Referendi modum accommodatæ. Opus Novum

Complectens alteram Decretalium medietatem, videlicet nonaginta duos
Titulos, à Titulo XX. libri III. de Feudis usque ad finem

Pichler, Vitus

Ingolstadii, 1734

Decisio CXLI. De Judice Laico super causa adulterii & sævitiei Mariti
Judicialiter cognoscente, & Divortium permittente.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62204](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62204)

TITULUS XVI.

Qui Matrimonium accusare possunt,
vel contra illud testificari ?

DECISIO CXLI.

De Judice Laico super causa adulterij
& sævitiei Mariti Judicialiter cognoscente,
& divortium permit-
tente.

SPECIES FACTI.

Agnes honestorum parentum filia nupserat Hartmanno opifici, artis quidem suæ admodum perito magnúmque lucrum facienti, sed homini crudo & aspero, quod vitium, uti & propensionem nimiam in carnis vitium, Agnes ignoraverat. Primò statim post nuptias añò gravibus non solùm convitijs & im-

imprecationibus Agnetem impetijt Hartmannus, sed etiam ad peiora progressus non semel verberibus atrociter excepit cruentavitque: bis ei tegmen capitis diripuit, laceravit, & in ignem coniecit; ter cerevisiam effudit in ejusdem vultum, & ipsam hydriam, sed fallente jactu, in caput impingere, & candelabro, nisi interveniens ancilla impedivisset, percutere molitus est, eiecitque cubiculo male pugnis multatam. Notatus quoque est Hartmannus à tota vicinia suspectam habere familiaritatem, etiam de nocte, cum prostituti pudoris scemina. Quapropter afflicta & tot injurijs affecta Agnes ad Judicem loci sæcularem pro-

fugit, atque maritum de sævitie & adulterio accusavit, petens separationem à cohabitatione & thoro. Judex multæ inhians ob huiusmodi excessus & delicta meritò infligendæ reo suscepit causam, Judicialiter examinavit, auditisque testibus non solùm punivit Hartmannum multâ pecuniariâ notabili, sed etiam separationem à thoro Agneti per sententiam concessit.

¶ § ¶

QUÆSTIO.

An non hic Judex excesserit limites potestatis suæ, & non involaverit in Jurisdictionem Ecclesiasticam?

Sunt fortè quidam sæculares, parùm tincti in Jure Canonico, vel Ecclesiasticæ potestatis perversi contemptores qui hunc Judicem excusent ex his causis. 1. quia nec

sævities nec adulterium sunt causæ spirituales, vel delicta Ecclesiastica, imò adulterium est mixti fori. l. 30. c. ad L. Juliam de adult. c. 8. de for. comp. ergo Judex Judicialiter has causas

fas tractando non violavit jurisdictionem Ecclesiasticam. 2. Judex Laicus rectè Judicialiter cognoscit & dirimit causas dotis, alimentorum prolium, hæreditariæ successione, quia sunt causæ merè sæculares, non obstante, quòd connectantur cum Matrimonio: ergo etiam de lævitie, & adulterio, quia non sunt causæ spirituales, sed sæculares, rectè cognoscit & pronuntiat Judicialiter, licet connectantur cum Matrimonio. 3. Judex Ecclesiasticus, si causa divortij ad ipsum deferatur, potest cognoscere atque etiam decidere causam dotis, alimentorum &c. tanquam connexam, & incidenter in suum Judicium deductam. *c. 1. qui filii. c. 3. 6. 7. de donat. int. vir. & ux.* ergo etiam vice versa Judex sæcularis, ad quem delata est causa sævitie & adulterij, potuit cognoscere & pronuntiare de instituendo divortio, utpote cum illa connexo, & quasi incidenter ad suum Judicium deducto. 4. complanata & decisã causã sævitie & adulterij sufficienter probati per se, & ex sententia Juris, fuit separatio quoad cohabitationem & thorum, si velit innocens separari: ergo talis Judex permittendo divortium propter dictas causas non tam ipse inducit divortium vel statuit, quàm exequitur inductum & statutum ab ipso Jure. 5. si non posset Judex Laicus Judicialiter tractare causam divortij, tunc propter *c. iur. de Procurat. & c. 1.*

ut lite non contest. ex his enim probat Sanch. *l. 10. de Matrim. d. 8. n. 15.* sed ex illis plus non probatur efficaciter, quàm quòd talis lis à Judice Ecclesiastico possit quidem, non quòd debeat tractari.

Sed omnino tenendum cum communissima omniù Jurisperitorum Catholicorum, rectèque sententium, hunc Judicem perperam involasse & usurpasse jurisdictionem Ecclesiasticam, nulliter pronuntiãsse sententiam, qua Agnoscere permittit instituere divortium, imò, nisi ignorantia (modò non fuerit crassa & supina) ipsum excusaverit, incurrisse pœnam excommunicationis latæ sententiæ, Summo Pontifici reservatam in Bulla Cœnz, & latam contra eos, qui usurpant jurisdictionem personis Ecclesiasticis ratione officij vel beneficii competentem. Abstrahendo ab aliis utor hoc unico argumento, at convincenti omnem Catholicum. Cognitio & decisio Judicialis causarum Matrimonialium, sub quibus venit non solum Matrimonium, sed etiam eidem connexa juxta *Clem. 2. de Jud.* & communem Interpretum, uti Sponsalia, Matrimonij impedimenta, sponzorum & conjugum jura & obligationes, legitimitates prolium &c. ita ut, quando de his, vel de natura, qualitatibus, valore, licetate, dissolutione vel quoad vinculum vel quoad thorum, restauratione &c. Sponsalium vel Matrimo-

monij agitur, seu movetur quæstio
pari, ad solum Judicem Ecclesia-
sticum pertinet, exclusò Laicò.
c. 3. de ord. cognit. c. 5. & 7. qui filij sunt
legit. c. 12. de Excess. Prælat. Trid. sess.
24. c. 20. de res. & can. 12. de Matrim.
caus. sess. ubi sic definitur; si quis dixe-
rit, causas Matrimoniales non spectare ad
Judices Ecclesiasticos, anathema sit. Ra-
tio est clara, quia Matrimonium in
Nova Lege est unum ex 7. Sacra-
mentis, adeoque res spiritualis;
de rebus autem spiritualibus nemo
cognoscere, easque decidere po-
test, nisi spirituali jurisdictione,
quæ non habent sæculares, præditus
lit. c. 2. & 3. de Judic. c. 12. de sent.
Excom. in 6. ergo. Cùm igitur ob-
ligatio cohabitandi sit Matrimonio
connexa, & jus divertendi à com-
parte sit jus resultans ex dicta obli-
gatione per partem violata, Ju-
dicialiter de hoc jure & obligatione
nemo nisi Judex Ecclesiasticus, ni-
mirum per se Episcopus, cognosce-
re, & per sententiam pronuntiare
potest, non verò Judex Laicus
propter defectum jurisdictionis.

Obstacula levi removentur bra-
chio. Ad 1. dist. Antec. sunt causæ
non spirituales in se & per se. c.
Antec. Non sunt spirituali annexæ,
si deducantur in Judicium in ordine
ad divortium, vel separationem à
thoro & cohabitatione. N. Antec. &
Conf. Adulterium, si super eo aga-
tur criminaliter, non tamen ad
mortem vel mutilationem, per se
(R. P. Pichler Decis, T. 2.)

quidem est mixti fori, non ta-
men, si super eo agitur civiliter
ad divortium instituendum, quæ
actio in c. 5. de procurat. in fin. voca-
tur mixta inter civilem & criminalem,
quæ nempe innocentis spectat utili-
tatem, & nocentis poenam seu pri-
vationem juris petendi debitum
conjugale. Ad 2. C. Ant. N. Conf.
quia causæ dotis, donationis pro-
pter nuptias, alimentorum, & hæ-
reditariæ successiois connectuntur
(vel potius aliquo modo solum respiciunt vel supponunt) cum Ma-
trimonio solum ex dispositione
Juris Civilis, remotè, extrinsecè,
& quasi per accidens, & ideo pro-
priè Matrimoniales non sunt, ma-
nentque ex communi DD. sensu
merè temporales; contra causa
divortij connectitur cum Matrimo-
nio etiam ex dispositione Juris Ca-
nonici, cujus est temporalem
spirituali annexam facere causam,
& quasi ex natura rei, per se,
& propinque, nimirum quia agi-
tur de fœdere Matrimonij, ut loqui-
tur c. 1. ut lite non contest. seu de jure
& obligatione personali conjugum
quæ talium, atque ideo ex commu-
ni Interpretum sententia est causa
verè Matrimonialis, ac spirituali
annexa, quam Judicialiter tra-
ctari ab alio quàm ab Eccle-
siastico Judice non sinunt sæ-
cra Jura in ratione decidendi pau-
lò antè allegata. Ad 3. pariter
concesso Antec. N. Conf. & paritè.

LII nam

nam Judex Ecclesiasticus in ordine ad causas temporales non est incapax jurisdictionis, & ideo, ne continentia causarum dividatur contra Leges, etiam illas, solum incidenter in suum Judicium deductas, tractare non prohibetur, imò expresse permittitur *c. 1. 3. 6. 7. tit. e. contra Judex secularis*, nisi habilitetur à Summo Pontifice, est incapax jurisdictionis spiritualis & Ecclesiasticæ, & ideo, si incidenter in ejus Judicio moveatur quæstio de valore Matrimonii, de causa instituendi divortium &c. ea ablegari debet ad Judicem Ecclesiasticum, Judex autem secularis interea suspendere debet causam principalem temporalem, donec illa à Judice Ecclesiastico fuerit terminata. *c. 3. de Ord. cognit. c. 5. 7. qui filij &c. c. 1. ut lit. non contest.* Dein Negatur suppositum consequentis; non enim incidenter solum causam divortij ad Judicem secularem detulit Agnes, sed principaliter & directè, nimirum petendo separationem cognitâ causâ: quid enim principaliter in Judicium censetur esse deductum, noscitur ex

conclusionione libelli, seu expeditione actoris vel aëtrici. Ad 4. *diff. Antec.* complanata & decisa per legitimum Judicem causâ adulterij vel sævitici fuit per se separatio, si eam velit facere innocens. *C. Antec.* per Judicem non legitimum, incompetentem, vel omnino jurisdictionis incapacem, qualis est Laicus in causa verè Matrimoniali. *N. Antec. & Conf.* Non abnegatur Judici Laico cognoscere de sævitie vel adulterio mariti in ordine ad hæc delicta puniendi secundum Leges Civiles vel Statutarias. *c. tua §. de procurat.* in ordine autem ad permittendû vel discernendum propter hæc delicta divortium omnino prohibetur & inhabilis est. Ad 5. *N. Ma.* nos enim ex alijs Juribus, ex Tridentino, & ex ratione in Jure fundata, probavimus. Dein posset etiam negari *lit.* quia *cist. c. tua §. & c. 1.* supponunt necessitatem, ut causæ Matrimoniales, speciatim divortij, tractentur non ab alio quàm Ecclesiastico Judice, tanquam rem certam.

